

РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА

REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF LABOR AND SOCIAL POLICY

ГОДИШЕН ИЗВЕШТАЈ

ЗА ПРЕВЕНЦИЈА И ЗАШТИТА ОД ТРГОВИЈА СО ЛУЃЕ

ВО 2013 ГОДИНА

МИНИСТЕРСТВО ЗА ТРУД И СОЦИЈАЛНА ПОЛИТИКА
СЕКТОР ЗА ЕДНАКВИ МОЖНОСТИ/НАЦИОНАЛЕН МЕХАНИЗАМ ЗА
УПАТУВАЊЕ

Скопје, декември 2013 година

Министерството за труд и социјална политика, Секторот за еднакви можности, канцеларија на Национален механизам за упатување на жртви на трговија со луѓе, имајќи ја во фокусот социјалната димензија на трговијата со луѓе и оваа година посветено работеше на превенцијата од трговија со луѓе и заштита на жртвите, во насока на спроведување на Националната стратегија и Акцискиот план за борба против трговија со луѓе и илегална миграција 2013-2016 година, во кои се инкорпорирани меѓународните стандарди.

Законска регулатива

МТСП со Законот за изменување и дополнување на Законот за социјална заштита („Службен весник на РМ” бр.79/2013) преку член 10, направи дополнување на членот 84, став 2, алинеја 7, со што се овозможува здравствена заштита на лицата жртви на трговија со луѓе, доколку не може да се осигурат по друга основа.

Градење на капацитетите

Продолжен е меморандумот за соработка до 2015 година, помеѓу МТСП и Германското друштво за меѓународна соработка (ГИЗ), за спроведување на Регионалната програма за социјална заштита и превенција од трговијата со луѓе.

Во рамките на оваа програма, во Скопје во текот на март- април 2013 година, организирани се два дводневни семинари за вклучување на здравствените работници во превенција и заштита на жртвите на трговија со луѓе. Семинарите претставуваа прва активност која организирано ги вклучува здравствените работници во борбата против трговијата со луѓе, што значи надградба на механизмот за упатување и заштита на жртвите на трговија со луѓе. Учесници на семинарите беа претставници од клиничките болници, здравствените домови, центрите за јавно здравје од повеќе градови во Република Македонија или вкупно 50 учесници.

Исто така, реализирани се и 3 дводневни специјализирани семинари за старатели на деца жртви на трговија со луѓе на кои се обучени 60 стручни лица од центрите за социјална работа од целата држава. Семинарите се одржани во текот на октомври-ноември 2013 година во Скопје.

Подигнување на јавната свест

За подигнување на јавната свест, МТСП ги поддржува активностите кои се во рамките на Програмата што ја спроведува ГИЗ од планираната кампања за 2013 година, односно:

- караван со пантомима во Дебар, Пробиштип (2 настана) и во Скопје за одбележување на „18 Октомври, европскиот дена за борба против трговијата со луѓе, и
- одбележување на „Неделата за борба против трговија со луѓе, организирана од ЦИР и невладините организации во соработка со НК за БТЛ и ИМ. Кампањата беше насочена кон спречување на трговијата со деца ,со цел трудова експлоатација и питачење.

Идентификација

Во текот на 2013 година, канцеларијата на Националниот механизам за упатување е во постојана координација со обучени социјални работници од центрите за социјална работа, трудовите инспектори, Министерството за внатрешни работи/Единицата за борба против трговија со луѓе и илегална миграција, како и со здруженијата на граѓани и во континуитет ги спроведуваше Стандардните оперативни процедури за постапување со жртви на трговија (СОП) со што се овозможи помош и заштита на сите жртви на трговија со луѓе, преку еден сеопфатен приод заснован врз човековите права на жртвите.

Според податоци со кои располага канцеларијата на НМУ во текот на 2013 година, идентификувани се 15 жртви на трговија со луѓе од кои:

- 9 се малолетни лица и 6 полнолетни
- 9 се државјанки на Република Македонија (2 во Франција, 1 во Швајцарија, 1 во Белгија, 1 во Хрватска и 4 во Република Македонија)
- 6 странски државјани (2 од Албанија, 1 од Косово и 3 од Србија),
- Сите се од женски пол и биле трудово и сексуално експлоатирани.

И оваа година продолжува трендот на најранливата група погодена од трговијата со луѓе да бидат децата, односно малолетни на возраст од 12-18 години. Сепак, во рамките на оваа група, може да се издвојат децата од дисфункционални семејства, еднородителските семејства, семејства погодени од сиромаштија и невработеност, семејства во кои е присутен алкохолизмот и семејства коишто се корисници на услугите на центрите за социјална работа по било која основа.

Во текот на 2013 година, нотирани се 4 случаи на малолетни девојчиња од ромска националност кои во Франција (2), Хрватска (1) и Белгија (1) биле однесени со измама за „склучување на брак“, и таму завршуваат како жртви на трговија, со цел сексуална злоупотреба, слугување и ропство.

Како посебно ранлива група се децата без родители и родителска грижа сместени во установа за деца и младинци со воспитно – социјални проблеми и со нарушено поведење.

Директна помош и заштита

За заштита на жртвите на трговија со луѓе, МТСП во февруари 2011 го отвори државното прифатилиште т.е Центарот за лица - жртви на трговија со луѓе, каде се сместуваат жртвите на трговија со луѓе домашни државјани и странци кои имаат добиено дозвола за привремен престој.

Континуирано, во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе се овозможува помош и заштита на жртвите на трговија во соработка со двете здруженија на граѓани кои даваат директна помош и поддршка на жртвите и надлежните центри за социјална работа, односно социјалните работници вклучени во Националниот механизам за упатување.

Министерството за труд и социјална политика во 2013 година, ги продолжи меморандумите за соработка со двете здруженија на граѓани за директна помош и поддршка жртвите на трговија со луѓе сместени во Центарот за лица – жртви на трговија со луѓе, и тоа за социјална поддршка на жртвите со Здружението за акција против насилство и трговија со луѓе „Отворена Порта“ и за психолошка поддршка од Здружението за помош и поддршка за деца и семејства под ризик „За среќно детство“.

Во текот на 2013 година, во Центарот за жртви на трговија со луѓе сместени беа 9 лица од кои седум се македонски државјанки и две се странски државјанки од кои четири се полнолетни и пет малолетни.

Од страна на “Отворена порта” обезбедени се следниве сервиси:

- ангажирање на стручен тим и раководител кои спроведуваат активности во дневни и ноќни смени, како и придружување на жртвите до потребните дестинации,
- обезбедена храна во текот на нивниот престој, хигиенски пакети, облека и обувки
- 5 малолетни лица вклучила во програмата за психо-социјална помош (различни работилници, обука за работа на компјутер, основни часови за изучување на англиски јазик и сл.)
- Организирање на окупациско – рекреативни активности, во зависност од афинитетите како што се: цртање на стакло, цртање на платно, техника со салфетки, рачна иработка на накит, цртање на порцелан, плетење, шиене, оригами техники. Исто така, се практикува запознавање со културните вредности на градот, посети на музеи, театар, кино, изложби, зоолошка градина, спортски активности, како и пешачење и трчање. Еднаш во месецот се спроведуваат прошетки во блиските рекреативни центри, како што се Матка, Водно.
- Основни медицински прегледи и специјализирани гинеколошки прегледи, лабораториски прегледи, испитување на ХИВ, Хепатит А, Б и Ц.
- правно советување и запознавање со судскиот систем и застапување пред судските органи од страна на адвокат на претходно започнати судски постапки,
- направен е индивидуален долгорочен план за вклучување во образовниот процес. По враќањето во местата на живеење, три од нив беа вклучени во основно училиште, додека две се вклучија во средното образование.

НВО „За среќно детство„ спроведува психолошка поддршка на жртвите, вклучувајќи различни видови на третмани и сесии, групна терапија и индивидуално психолошко советување еднаш неделно, како и итна и поинтензивна помош во зависност од потребата. Во Центарот за лица жртви на трговија со луѓе од “За среќно детство ” обезбедени се следниве активности:

- ангажирање на стручен тим и супервизор кои спроведуваат активности во дневни и ноќни смени, како и придружување на жртвите до потребните дестинации;
- примена на кратко клиничко интервју, примена на тест за проценка на нивото на стрес и тест за испитување на интелектуалните способности, вршење на проценка на психичката состојба на жртвата (нивото на стрес, проценка на способностите и вештините и навиките) и врз основа на резултатите се изработуваат индивидуални планови за работа со жртвите;

- надминување на стресот и траумата, формирање на навики за подобрување на вештините за читање, позитивно размислување, основни сознанија за адолесцентните развојни проблеми, емоционалните врски и односи со врсниците, опасностите од преносливи сексуални болести и несакана бременост;
- организирањето на окупациско – рекреативни активности, во зависност од афинитетите на жртвите, заеднички со тимот на Отворена порта.

Дополнително, МТСП даде поддршка преку вклучување на социјални работници од центрите за социјална работа во реализација на проектите на здруженијата на граѓани односно на:

- Програмата за „Придружна социјална работа со жртвите на трговија со луѓе и потенцијални жртви,“ се спроведува од Отворена порта и има за цел помош и следење на процесот на интеграција на жртвите на трговија со луѓе по заминувањето од прифатилиштето во соработка со центрите за социјална работа.
- Проектот „Обезбедување на поддршка и услуги за жртви на трговија со луѓе и ранливи групи на локално ниво“ се спроведува од Еднаков пристап и има за цел преку 6 мобилни тимови (претставници од ЦСР и ЗГ) Битола, Гостивар и Куманово да ја подобри на идентификацијата, помошта, поддршката на жртвите на трговија со луѓе, нивно вклучување во процесите на ресоцијализација и реинтеграција, како и нивна социјална инклузија и превенција од ретрафикаинг.

Помош и поддршка на непридружувани деца илегални мигранти

Според канцеларијата на НМУ/МТСП, во текот на 2013 година, координирани се постапки за назначување на старател за 68 деца илегални мигранти од вкупно 80 сместени во Прифатниот центар за странци.

- Според возраста: 11 се на возраст до 14 години и 57 се од 14 до 18 години;
- Според полот 6 се женски деца и 62 се машки деца;
- Според земјата на потекло државјани на: Авганистан (35), Албанија (3), Сомалија (8) и Пакистан (6), Мали (4), Сиера Леоне (3), Бангладеш (2), Гвинеја (2), Брег на Слонова Коска (1), Замбија (1), Косово (1), Сирија (1) и Нигерија (1);
- Од нив 50 деца, преку старателот, имаат побарано азил и се префрлени во Центарот за азил;
- 4 се вратени во матичната земја (Албанија и Косово), со реадмисија (согласно со член 7 од Спогодбата со Европската заедница за преземање на лица со незаконски престој) 3 се вратени во Р. Грција и 11 се во Прифатниот центар за странци (декември 2013).